

पालुवामा पात खाने/खन्ने लाभ, लाही, सुलसुले, गवारो आदी देखा परेमा विषादी छर्नुहोस् ।

- पानी पर्ने समयमा सानो तथा वयस्क दुवै उमेरका बोटलाई रासायनिक मल टप(ट्रेसिङ्ग गर्नुहोस् ।
- पानी पर्ने समयमा सानो तथा वयस्क दुवै उमेरका बोटलाई रासायनिक मल टप(ट्रेसिङ्ग गर्नुहोस् र बोडिमिश्रण बनाई बोटमा छर्नुहोस् ।

अषाढ

- पहिलो हप्तादेखि दोश्रो हप्तासम्ममा चैत्र/वैशाख महिनामा तयार गरिएका खाडलमा भरपर्दो नर्सरीवाट स्वस्थ विरुवा ल्याई रोप्ने कार्य गर्नुहोस् ।
- वर्षाद शुरू हुन थालेको वगैचालू पानी निकासको प्रबन्ध गर्नुहोस्, ठूला बोटको फेद कुहिने रोग निरीक्षण गरी दोश्रो पटक बोर्डोपिष्ट लगाउनुहोस् ।
- वर्षातमा खराने रोगले आक्रमण गर्न सक्दछ, त्यसको लागि सेल्फस विषादी ई ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्नुहोस् ।
- झ्याउ लागेको, रोग लागेको भागलाई खुर्केर हटाई उक्त भागमा बोर्डोपिष्ट लगाउनुहोस् ।
- ठूलो बोटको छँटेको ठाउँबाट वा बोटको कदलाई फराकिलो पार्न तानेका हाँगाहरूको भागवाट निस्केका चोरहाँगा र अनावश्यक हाँगाहरू पलाएकाछन् भने हटाईदिनुहोस् ।

श्रावण

- सुन्तलाको दानाहरू गुच्चा आकारको भए होलान् ज्यादा फलेको छ भने अन्दाजी १००-२०० पात बराबर १ दाना हुने गरी छाट्नुहोस् ।
- कल्ले कीरा, पतेरो तथा नयाँ पालुवामा लाग्ने लाही, पात खाने लाभ, सुलसुले आदी बढी आउन सक्ने हुदाँ पहिचान गरी नियन्त्रण गर्नुहोस् ।
- बोट वरिपरि आएका भारपात गोडी सफा गर्ने र जरा कुहिने रोग देखा परेमा वा पुरै बोटमा पात पहेँला देखिएमा बोडोमिश्रण बनाई जरा भिज्ने गरी ड्रेन्चिङ गर्नुहोस् ।

सुन्तलाजात वगैचाको वार्षिक कार्य तालिका

सुन्तला जात फलफूल खेती गर्दा अपनाउनु पर्ने वार्षिक कृषाकलापहरू प्रजाती(Species), जात (Variety), स्थान विशेषको हावापानी, रुटस्टक्स, आदीले फरक पर्ने भए पनि साधारणतया तलको तालिकामा उल्लेख भए अनुसार अपनाउनु पर्दछ ।

वैशाख

- वैशाखको सुख्खा मौसममा साना विरुवा र फल फलिरहेका बोटलाई पानीको जरूरत पर्ने हुदाँ सम्भव भए सम्म पानी दिन आवश्यक ठान्नुहोस् ।
- सुन्तलाबोटको जरामा चिस्यान कायम राख्न र वाष्पिकरण भै पानी उडेर जाने कार्य कम गर्नको लागि कालो प्लाष्टिक, खर, छ्वाली, पराल र सुकेका भारपात आदीले विरुवाको फेद वरिपरि छापो दिने कार्य कायमै गर्नुहोस् ।
- नयाँ वगैचा स्थापना गर्ने सोच राख्नुभएको छ भने उपयुक्त जग्गाको छनौट र रेखाङ्कन गरी खाडल खन्ने तयारी गर्न शुरू गर्नुहोस् ।
- साना विरुवामा सायन तथा रुट स्टकवाट पलाएका चोरहाँगा चिमोटी फाल्ने काम जारी नै राख्नुहोस् ।
- विजु विरुवा/बोटमा फेद कुहिने समस्या छ भने रोगवाट बचाउन तिनपाते सुन्तलाको सहायक जरा (नेचुगी) दिने उपयुक्त समय भयो ।

जेष्ठ

- फेद कुहिने रोग लागेका बोटहरूमा नेचुगी गर्न अब ढिला नगर्नुहोस् ।
- यो महिनामा बढी गरम हुने, बोटमा नयाँ पालुवा आउने साथै सुख्खा मौसम भई विरुवालाई पानीको ज्यादा जरूरत पर्ने भएकोले सम्भव ठाउँमा पानी दिनुहोस् ।
- महिनाको अन्तिमतिर पानी पर्न थाल्नुभन्दा पहिला फेद कुहिने रोग नियन्त्रणको लागि फेदमा बोर्डोपिष्ट लगाउनुहोस् ।
- नर्सरी तथा बगैचामा लगाईएका साना बोटहरूका नयाँ

आर्थिक वर्ष २०७२ / ०७३

नेपाल सरकार
कृषि विकास मन्त्रालय
कृषि विभाग

क्षेत्रिय कृषि निर्देशनालय
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

सल्लेरी, सोलुखुम्बु
फोन नं. ०३८-५२०१३०, ५२००१५
टोट फ्रि नं. ९६६०३८५२०००
Email: dadosolu@gmail.com
Website: www.dadosolukhumbu.gov.np

- चोर हाँगाहरूलाई हटाउनुहोस् ।
- पानी निकासको राम्रो प्रवन्ध मिलाउनुहोस् ।

भाद्र

- फलमा पतेरो लाग्न शुरु गरेको छ भने जालीको पासो पारी वा विषादीको प्रयोग गरी मारुनुहोस् ।
- बढी फल फलेको हाँगाले धान्न नसकी हाँगा भाँचिनबाट जोगाउन बाँस वा रुखका हाँगाको टेका दिन थाल्नुहोस् ।
- सेलार स्टोर बनाउने विचार गर्नु भएको छ भने अब बनाउने तर्खरतिर लाग्नुहोस् ।
- बोट बढ्दै गरेको नयाँ पालुवामा रोग र कीराको (खासगरी खराने रोग र पात खोस्ने कीरा) प्रकोपबाट जोगाउन आवश्यकता अनुसार विषादी प्रयोग गर्न नभुल्नुहोस् ।
- सुन्तलाबोटको वरिपरि आएका भारपात गोडी सफा गर्ने र बोटको वरिपरि एक मीटर जति खाली ठाउँ राखि घुसुवा बालीको रुपमा कोसेबाली तथा तरकारी खेती लगाउन दुईबोटको बीचमा रहेको खाली जग्गामा तरकारी बाली लगाउन जग्गा तयार गर्ने बेला भयो ।

आश्विन

- गत महिना तयार पारेको जग्गामा घुसुवा बालीको रुपमा तरकारी लगाउने बेला भयो । कोसेबाली लगाउनेहो भने अब रोपिहाल्नुहोस् ।
- सिँचाईको सुविधा नभएका पाखोबारीमा लगाईएका बोट सुकेका भारपात वा कालो प्लाष्टिको छापो दिई जारा नजिकको माटोमा वर्षातको चिस्यान संचय गर्न सिँचाई नगर्नुहोस् ।
- पतेरो सबभन्दा समस्याजनक समय भएकोले नियन्त्रण गर्नुतिर लाग्नुहोस् ।

कार्तिक

- बजारबाट सुन्तला किन्ने ठेकेदारहरू तपाईंको बगैचामा ठेक्का हान्न आउने बेला भयो, आफ्नो बगैचाको मूल्य कति गर्ने भन्ने सोच बनाउनु शुरु गर्नुहोस् ।

- महिनाको तेश्रो हप्तादेखि २५-५० प्रतिशत सम्म सुन्तलाका दाना पहेँला हुन थाल्दछन् । त्यो बेला भण्डारण गर्ने सुन्तला टिप्ने ठीकक बेला भयो । फल टिपी मै न र विनोमाईलले उपचार गरी यदी भण्डारण सुविधा भएमा भण्डारण गर्नुहोस् ।
- फल टिप्दा बोटलाई हानी नपुग्ने गरी टिप्नुहोस् । सम्भव भए सम्म फल टिप्ने कैँचीले भेट्नो समेत काटी एक एक गरी टिप्नुहोस् ।
- महिनाको अन्ततिर सुन्तला भण्डार गर्नलाई सेला स्टोरलाई सरसफाई गर्ने, मर्मत गर्ने कार्य शुरु गर्नुहोस् ।
- अब बजारमा सुन्तला बेच्ने बेला हुन थाल्यो । बजारभाउ बुझ्दै गर्नुहोस् ।

मंसिर

- फललाई होशियारीका साथ फल टिप्ने कैँचीको प्रयोग गरी टिप्ने । विशेषगरी भण्डारण गर्ने फलको लागि महिनाको पहिलो हप्तासम्म टिपी भण्डारण गर्नुहोस् ।

पौष

- बोटमा बाकी रहेका फलहरू जति सक्दो छिटो टिप्नुहोस् । बोटमा लामो समयसम्म फल राख्यो भने अर्को वर्ष कम फल्दछ । यो कुरा विचार गर्नुहोस् ।
- फल टिपिसकेपछि बोटको काँटछाँट गरी मल राख्ने बेला हुन थाल्यो । अब मलको व्यवस्था गर्नुतिर लाग्नुहोस् ।
- सानो विरुवा, वयस्क बोटमा गोबर मल र रासायनिक (सिँचाई भए) मल मिलाई मल दिन शुरु गर्नुहोस् ।
- मल दिई सकेपछि पानीको सुविधा भए सिँचाई गरेर छापो दिनुहोस् ।

माघ

- सानो र ठूलो दुवै उमेरका बोटमा रोग लागेका, कीराले खाएका नचाँहिदा हाँगाहरूलाई फेदवाट काटी हटाई दिनुहोस् ।
- बोटको आकारलाई अलि फराकिलो बनाउनकोलागि मूल

हाँगाको माथिको भागलाई काटेर हटाई दिनुहोस् ।

- सिँचाईको व्यवस्था भएको क्षेत्र हो भने वसन्त पालुवा (नयाँ पालुवा) आउनु भन्दा अगाडी नै विरुवा रोप्ने कार्य गर्नुहोस् ।
- नर्सरी विरुवालाई गोडमेल गरी मलजल गर्ने बेला पनि यही नै भएकोले गोडमेल गरी सिँचाई गर्नुहोस् ।

फाल्गुण

- नयाँ पालुवालाई गवारो पात खाने कीरा आदीको आक्रमणबाट जोगाउन विषादी छर्नुहोस् ।
- यो महिना सुन्तलाको फूल फूलने बेला हो । यति वेला बोटमा सिँचाई गर्न अति आवश्यक पर्दछ तसर्थ सिँचाई दिनुहोस् ।
- यति वेला साना विरुवा तथा बोटहरूमा नयाँ पालुवा आउने बेला भयो, यतिखेर महिनाको अन्ततिर सूक्ष्म खद्यतत्वयुक्त एग्रोमिन वा मल्टीप्लेक्स छर्नुहोस् ।
- नर्सरीमा रहेका विरुवामा यतिवेला नयाँ हाँगाहरू पलाउने बेला भयो, वाक्ला हाँगाहरू चिमटी फाल्नुहोस् र कलमी विरुवामा रुटस्टकबाट पलाएका हाँगा फाल्न नभुल्नुहोस् ।

चैत्र

- बोटमा फलहरू केराउ गेडे भएका होलान् यतिवेला, प्लान्टोप्लेक्स नामक हर्मन छर्नाले फल भर्ने समस्यालाई कम गर्न सकिन्छ ।
- पानीको उपलब्धता भएमा सिँचाई गर्न नभुल्नुहोस् ।
- विशेष गरी हिउँदमा रोपेको विरुवा र सानो विरुवालाई प्रशस्त मात्रामा पानी हाल्नुहोस् ।
- असारमा नायाँ विरुवा रोप्नको लागि जग्गाको तयारी गर्ने वेला भयो । अब तयारी तिर लाग्नुहोस् ।
- गत महिना सूक्ष्म खद्यतत्वयुक्त मल प्रयोग गर्नु भएको छैन भने अब ढिला नगर्नुहोस् । कमिमा पनि १०-१५ दिनको फरकमा २/३ पटक प्रयोग गर्दा खासगरी नर्सरी विरुवा तथा साना बोटहरूमा यसको प्रभाव राम्रो पाईएको छ ।